

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej v právnej veci žalobkyne: **H. B.**, trvale bytom N., N. Z., prechodne bytom S., proti žalovanému: **Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny**, Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia **o odňatí peňažného príspevku na opatrovanie a o vrátenie neprávom vyplateného príspevku na opatrovanie**, na odvolanie žalovaného a žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 31. mája 2011, č. k. 11S/202/2010-32, jednohlasne, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 31. mája 2011, č. k. 11S/202/2010-32, **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd zrušil rozhodnutie žalovaného číslo AN/2010/01512/004498 Št zo dňa 10. augusta 2010 a zastavil konanie vo veci preskúmania rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nových Zámkoch číslo 2010/26050/5/Chá zo dňa 6. októbra 2010. Žalobkyni náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobkyňa sa žalobou domáhala zrušenia rozhodnutia žalovaného číslo AN/2010/01512/004498 Št zo dňa 10. augusta 2010 a rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave č. 2010/26050/5/Chá zo 6. októbra 2010, a nariadenia, aby jej žalovaný doplatil opatrovateľský príspevok za zadržané mesiace.

Rozhodnutím AN/2010/01512/004498/Št z 10. augusta 2010 (ďalej len „rozhodnutie žalovaného“) žalovaný zmenil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky (ďalej len „úrad“) číslo 2010/26050/Chá zo 14. júna 2010 o odňatí peňažného príspevku žalobkyni za opatrovanie A. B. podľa § 40 ods. 1 a § 46 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. tak, že tento peňažný príspevok odníma s účinnosťou od 1. decembra 2008 do 31. januára 2009 a od 1. marca 2009 do 31. augusta 2009.

Rozhodnutím číslo 2010/26050/5/Chá zo 6. októbra 2010 úrad rozhodol o povinnosti žalobkyne vrátiť peňažný príspevok na opatrovanie A. B. za obdobie od 1. decembra 2008 do 31. januára 2009 a od 1. marca 2009 do 31. augusta 2009.

Krajský súd mal za preukázané, že matka žalobkyne, A. B., je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, zaradenou do V. stupňa odkázanosti, čomu zodpovedá priemerný rozsah odkázanosti 8 až 12 hodín denne, resp. 240 až 360 hodín za mesiac. Sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia bolo navrhnuté kompenzovať peňažným príspevkom na opatrovanie, ktorý bol priznaný žalobkyni od 1. decembra 2008.

Krajský súd poukázal na to, že z ustanovenia § 40 ods. 15 zákon č. 447/2008 Z. z. vyplýva, že peňažný príspevok možno poskytnúť za určitých podmienok i vtedy, ak fyzická osoba, ktorá opatruje fyzickú osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, vykonáva zamestnanie, pričom však príjem z tohto zamestnania nemôže byť vyšší ako dvojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobou a *vykonávanie zamestnania nesmie byť v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania*. Záver správneho orgánu, že žalobkyňa nemohla opatrovať svoju matku v pre ňu potrebnom rozsahu, teda 8 až 12 hodín denne, pretože zamestnanie vykonávala v rozsahu 8 až 10 hodín cez deň a nebolo to v mieste trvalého pobytu opatrovanej, krajský súd nepovažoval za správny, lebo nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a zistenom skutočnom stave. Podľa potvrdení zamestnávateľov žalobkyňa pracovala na základe dohody *o vykonaní práce* len v určité dni (jeden až tri dni v jednotlivých mesiacoch), pričom v rozpätí od 7,30 do 18,50 hod. pracovala len jeden deň (23. marca 2009), resp. vykonávala prácu s predpokladaným rozsahom pracovnej úlohy tri hodiny. Podľa názoru krajského súdu nemožno z toho vyvodit', že vykonávanie takejto práce bolo v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania. Krajský súd sa nestotožnil ani

so záverom správneho orgánu, že žalobkyňa uviedla v čestnom vyhlásení nepravdivé údaje a preto jej bolo potrebné odňať priznaný peňažný príspevok. Odňatie opakovaného peňažného príspevku na kompenzáciu (§ 46 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z.) v súvislosti s uvedením nepravdivých údajov je viazané na zistenie, že sa takýto príspevok poskytuje neprávom. Z dokazovania, ktoré vykonal správny orgán prvého stupňa a z ním zisteného skutkového stavu, nemožno vyvodit' záver, že by sa žalobkyni peňažný príspevok na opatrovanie poskytoval neprávom. Uvedené pochybenia správneho orgánu prvého stupňa neodstránil ani žalovaný v odvolacom správnom konaní, hoci jeho povinnosťou bolo odvolaním napadnuté rozhodnutie preskúmať v celom rozsahu, prípadne konanie doplniť a zistené vady odstrániť. Podľa názoru krajského súdu rozhodnutie žalovaného je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov preto rozhodnutie žalovaného z 10. augusta 2010 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V časti, v ktorej žalobkyňa vo svojom podaní žiadala, aby súd preskúmal a zrušil i rozhodnutie úradu zo dňa 6. októbra 2010 č. 2010/26050/5/Chá, ktorým jej bola uložená povinnosť vrátiť poskytnutý peňažný príspevok od 1. decembra 2008 do 31. januára 2009 a od 31. marca 2009 do 31. augusta 2009 v sume 669,74 eur, krajský súd konanie podľa § 250d ods. 3 O.s.p. zastavil, z dôvodu, že ide o rozhodnutie, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom.

Rozsudok krajského súdu napadli včas podanými odvolaniami žalovaný v časti, v ktorej súd zrušil rozhodnutie žalovaného č. AN/2010/01512/004498 Št. zo dňa 10. augusta 2010 a žalobkyňa v časti, v ktorej zastavil konanie o návrhu na preskúmanie rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nových Zámkoch zo dňa 6. októbra 2010 č. 2010/26050/5/Chá.

Žalovaný poukázal na to, že súd prvého stupňa neskúmal námietku žalovaného, že zo strany žalobkyne došlo na pojednávaní k ústnemu rozšíreniu žaloby v rozpore s ustanovením § 250h O.s.p. Nesúhlasil ani s názorom súdu, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, lebo prvostupňový správny orgán, ale aj žalovaný mali za preukázané, že dňa 17. februára 2009 bol žalobkyni rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu podľa § 40 ods. 1 zákona poskytnutý peňažný príspevok na opatrovanie jej matky z dôvodu, že tá potrebuje okrem iného pomoc pri chôdzi po byte, presune do kúpeľne, WC, ku lôžku, od lôžka, pri príprave stravy, podávaní stravy resp. pri presune k stolu, pri odložení príborov a tanierov, pri presune od stola ako aj pri samoobslužných úkonoch. Krajský súd z § 40 ods. 15 zákona vyvodil záver bez akceptovania skutočného stavu veci, t. j. zdravotného stavu opatrovanej osoby a nutného rozsahu poskytovania opatrovania. Žalovaný

mal z celkového správneho konania preukázané, že osoba s jej ochorením nemôže byť bez opatrovania v rozsahu hodín, ktoré bola žalobkyňa celkovo v zamestnaní. Súd pri vydaní rozsudku nebral do úvahy zdravotný stav opatrovanej osoby (matky žalobkyne) a jej potreby pri odstraňovaní sociálnych dôsledkov jej ťažkého zdravotného postihnutia. Nie je možné, aby matka žalobkyne ostala 8 až 10 hodín bez opatrovania. Zo zákona je zrejmé, že opatrovanie vykonáva osoba, ktorej je poskytovaný príspevok na opatrovanie podľa § 40 ods.1 zákona. Iná osoba, bez straty nároku opatrovateľa na príspevok na opatrovanie, môže za opatrovateľa vykonávať opatrovanie len podľa § 40 ods. 17 zákona a to v čase keď si opatrovateľ zvyšuje kvalifikáciu, čo zjavne tento prípad nie je. Poukázal tiež na skutočnosť, že žalobkyňa tvrdila, že nie je zamestnaná. V prípade, že by túto relevantnú skutočnosť nebola zamlčala, je zrejmé, že prvostupňový správny orgán by žalobkyni príspevok na opatrovanie neposkytol. Vzhľadom na uvedené je žalovaný toho názoru, že peňažný príspevok na kompenzáciu bol žalobkyni poskytovaný neprávom na základe poskytnutia nepravdivých údajov. Napadnuté rozhodnutie je riadne zdôvodnené a pre jeho vydanie bol aj dostatok dôvodov, ktoré viedli žalovaného k jeho vydaniu. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil, žalobu zamietol a ponechal tak v platnosti rozhodnutie žalovaného.

Žalobkyňa žiadala zrušiť rozsudok krajského súdu v časti, v ktorej zastavil konanie o návrhu na preskúmanie rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nových Zámkoch zo dňa 6. októbra 2010 č. 2010/26050/5/Chá. Uviedla, že nedopatrením nepožiadala o jeho preskúmanie a zrušenie a žiadala o doplatenie príspevku za opatrovanie. K odvolaniu žalovaného sa nevyjadрила.

Žalovaný považoval odvolanie žalobkyne za nedôvodné a navrhol ho zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu v rozsahu žaloby a v medziach odvolaní bez pojednávania v súlade s § 205 ods. 1 a § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolania žalovaného a žalobkyne nie sú dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného o odňatí príspevku na opatrovanie a zastavení jeho výplaty podľa § 40 ods. 1 a § 46 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z.

Odvolačí súd nepovažoval za dôvodnú námietku žalovaného, že zo strany žalobkyne došlo na pojednávaní k ústnemu rozšíreniu žaloby v rozpore s ustanovením § 250h O.s.p., pretože je treba rozlišovať medzi rozsahom a odôvodnením žaloby. Zo žaloby je zrejmé, že žalobkyňa sa ňou domáhala zrušenia rozhodnutia o odňatí príspevku na opatrovanie od 1. septembra 2009 a jeho uvoľnenia (doplatenia za zadržané mesiace), teda napadla ho v celom rozsahu. Doplnenie dôvodov v priebehu konania nie je zmenou rozsahu napadnutého rozhodnutia.

Z ustanovenia § 39 ods. 1 a 2 zákona č. 447/2008 Z. z. vyplýva, že predpokladom na priznanie peňažného príspevku na opatrovanie je *odkázanosť* občana s ťažkým zdravotným postihnutím (ak stupeň jeho odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby je V alebo VI podľa osobitného predpisu) na každodennú pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych aktivít s cieľom zotrvať v prirodzenom domácom prostredí.

Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. ak fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá dovŕšila šesť rokov veku a je podľa komplexného posudku vypracovaného podľa § 15 ods. 1 odkázaná na opatrovanie, opatruje fyzická osoba uvedená v odsekoch 3 a 4, možno fyzickej osobe, ktorá opatruje, poskytnúť peňažný príspevok na opatrovanie.

Z administratívneho spisu žalovaného mal aj odvolací súd za preukázané, že matka žalobkyne A. B. je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a bola zaradená do V. stupňa odkázanosti, čomu zodpovedá priemerný rozsah odkázanosti 8 až 12 hodín denne, resp. 240 až 360 hodín za mesiac a sociálne dôsledky postihnutia bolo navrhnuté kompenzovať peňažným príspevkom na opatrovanie. Na základe tohto posúdenia zdravotného stavu správny orgán priznal žalobkyňi peňažný príspevok na opatrovanie od 1. decembra 2008.

Podľa § 40 ods. 15 zákona č. 447/2008 Z. z. peňažný príspevok na opatrovanie možno poskytnúť aj vtedy, ak fyzická osoba, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, vykonáva zamestnanie a jej mesačný príjem z tohto zamestnania nie je vyšší ako dvojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanoveného osobitným predpisom; *vykonávanie zamestnania nesmie byť v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.*

Podľa § 46 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. ak príslušný orgán zistí, že opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu sa neprávom poskytuje alebo jednorazový peňažný príspevok sa neprávom poskytol na základe preukázateľne nepravdivých údajov, ktoré uviedla fyzická osoba, ktorej bol tento peňažný príspevok na kompenzáciu priznaný, alebo ak fyzická osoba použila peňažný príspevok na kompenzáciu na iný účel, než na ktorý bol poskytnutý, príslušný orgán rozhodne o odňatí a zastavení výplaty opakovaného peňažného príspevku a o povinnosti vrátiť jednorazový alebo opakovaný peňažný príspevok.

V danej veci bola spornou otázkou, či sa peňažný príspevok na kompenzáciu neposkytuje neprávom.

Odvolačný súd, zhodne s názorom krajského súdu, dospel k záveru, že vykonané dokazovanie v správnom konaní nebolo dostatočné pre záver, že peňažný príspevok na opatrovanie bol žalobkyni poskytovaný neprávom. Vykonávanie práce žalobkyňou na základe dohody o vykonaní práce v takom rozsahu, ako bolo v konaní preukázané, ani odvolací súd nepovažoval za rozporné s účelom a rozsahom opatrovania, keďže takéto vykonávanie práce žalobkyni nebránilo, aby sa o opatrovanú osobu starala v potrebnej miere 8 až 10 hodín denne pri 24-hodinovom dni a najmä s prihliadnutím na to, že žalobkyňa na základe dohody o vykonaní práce vykonávala dohodnuté práce výnimočne v jeden, príp. dva dni v mesiaci. Ani z obsahu administratívneho spisu a vykonaného šetrenia pracovníkmi Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nových Zámkoch nevyplýva, že by výkon práce žalobkyne mal vplyv na rozsah a kvalitu opatrovania jej matky a že by ju po zvyšok dňa neopatrovala.

Odvolačný súd sa stotožnil s názorom krajského súdu, že podľa ustanovenia § 46 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. odňatie opakovaného peňažného príspevku na kompenzáciu v súvislosti s uvedením nepravdivých údajov je viazané na zistenie, že sa takýto príspevok

poskytuje neprávom. Takáto skutočnosť však z dokazovania vykonaného správnym orgánom prvého stupňa nevyplýva a tento nedostatok neodstránil ani správny orgán druhého stupňa.

Po preskúmaní predloženého spisového materiálu a postupu a rozhodnutia krajského súdu odvolací súd dospel k záveru, že krajský súd dostatočne podrobne a presne zistil skutkový stav a vysporiadal sa so všetkými relevantnými námietkami žalovaného správneho orgánu.

Čo sa týka odvolania žalobkyne, odvolací súd rovnako ako krajský súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nových Zámkoch zo dňa 6. októbra 2010 č. 2010/26050/5/Chá nie je rozhodnutím *odvolacieho* správneho orgánu, a teda nie je rozhodnutím, ktoré by nadobudlo právoplatnosť po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov (§ 247 ods. 1 O.s.p.). Z uvedeného dôvodu prvostupňové rozhodnutie úradu nemôže byť predmetom súdneho preskúmania a krajský súd konanie o preskúmanie tohto rozhodnutia správne zastavil podľa § 250d ods. 3 O.s.p.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 219 O.s.p.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p. a účastníkom ich náhradu nepriznal, lebo žalovaný ani žalobkyňa v odvolacom konaní neboli úspešní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je opravný prostriedok prípustný.

V Bratislave 31. októbra 2012

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská